

Etimoni književnog i medijskog stvaralaštva Vladimira Bakarića

Alegić, Nina

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:729802>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-08**

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet u Osijeku

Diplomski studij hrvatskoga jezika i književnosti

Nina Alegić

Etimoni književnog i medijskog stvaralaštva Vladimira Bakarića

Diplomski rad

Mentor: prof. dr. sc. Goran Rem, trajno zvanje

Sumentorica: doc. dr. sc. Sanja Jukić

Osijek, 2020.

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet u Osijeku

Odsjek za hrvatski jezik i književnost/ Katedra za hrvatsku književnost

Diplomski studij hrvatskoga jezika i književnosti

Nina Alegić

Etimoni književnog i medijskog stvaralaštva Vladimira Bakarića

Diplomski rad

Znanstveno područje humanističkih znanosti, znanstveno polje filologija,
znanstvena grana teorija i povijest književnosti

Mentor: prof. dr. sc. Goran Rem, trajno zvanje

Sumentorica: doc. dr. sc. Sanja Jukić

Osijek, 2020.

IZJAVA

Izjavljujem s punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno napisala te da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta tuđih radova, a da nisu označeni kao citati s napisanim izvorom odakle su preneseni.

Svojim vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam suglasna da Filozofski fakultet Osijek trajno pohrani i javno objavi ovaj rad u internetskoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta Osijek, knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U Osijeku, 4. veljače 2020.

(ime i prezime, JMBAG)

0010170227

Sažetak

Diplomski rad *Etimoni književnog i medijskog stvaralaštva Vladimira Bakarića* istražuje etimone u njegovih šest romana: *Dupinov let*, *Svom snagom*, *Nedovršena duga*, *Za svaki slučaj*, *Iz blata* i *Opasna potraga* te u dvije pjesme: *Rijeke* i *Gledam*. Pojam etimona koristit će se prema sintagmi Lea Spitzera, koja označava ključne riječi za odgonetavanje značenja djela. U romanima su zastupljeni medijski etimoni, najviše glazba, i to punk-rock i film, potom širekulturalni i socioetički etimoni. Predmetom je rada i roman *Opasna potraga* koji se bavi ratnom tematikom. Glavni etimon, odnosno polazište za analizu dviju pjesama bio je motiv grada jer je u središtu pozornosti društveno aktualna kulturalna transformacija urbanog prostora te, posljedično, subjektova egzistencijska previranja uzrokovana takvim okolnostima.

Ključne riječi: duhovni etimon, Vladimir Bakarić, medijski etimoni, socioetički etimoni, arhitekturno-kulturalni etimoni.

SADRŽAJ:

1. UVOD.....	1
2. VLADIMIR BAKARIĆ – ŽIVOT I DJELO.....	3
2.1. Životopis.....	3
2.2. Književnost.....	3
2.3. Glazba – the Karambol.....	5
2.4. Urednički rad.....	7
2.5. Kulturalni doprinos – Rock Marifest.....	9
3. ETIMONI KNJIŽEVNOG I MEDIJSKOG STVARALAŠTVA VLADIMIRA BAKARIĆA.....	13
3.1. Medijski etimoni.....	13
3.2. Kulturalni etimoni.....	20
3.3. Socioetički etimoni.....	21
3.4. <i>Opasna potraga</i>	25
3.5. Etimoni u pjesmama.....	27
3.5.1. <i>rijeke</i>	28
3.5.2. <i>gledam</i>	30
4. ZAKLJUČAK.....	32
5. LITERATURA.....	33
6. PRILOZI.....	35

1. UVOD

Zadatak diplomskog rada *Etimoni književnog i medijskog stvaralaštva Vladimira Bakarića* bio je prikazati etimone koji su zastupljeni u njegovim odabranim djelima. Sam pojam etimoni koristit će se u stilističkom, a ne u uželingvističkom značenju, i to prema sintagmi *duhovni etimon* Lea Spitzera. Spitzer smatra da, kao što svaka riječ ima svoju etimologiju, svoj „etimon“, tako i svako umjetničko djelo ima svoju etimologiju, odnosno svoje razloge i zakone, ključne riječi, „osnovnu ideju romana“, svoj duhovni etimon (Frangeš, 1986: 28).

Izabrano je pet tematski sličnih romana Vladimira Bakarića: *Dupinov let*, *Svom snagom*, *Nedovršena duga*, *Za svaki slučaj* i *Iz blata* u kojima su glavni likovi svoj život posvetili glazbi koja je sastavni dio njihova života. Zatim, roman *Opasna potraga* koji se bavi ratnom tematikom, posljedicama Domovinskog rata, izabran je kako bi djeca kroz književnost dobila uvid u opasnosti ratnih sukoba, koje traju još dugo nakon što sukobi prestanu. Izabrane su i dvije pjesme: *Rijeke*, *Gledam* u kojima se analizira kulturalno-arhitekturni etimon grada kao temelj za otkrivanje značenjskih vrijednosti. Vinkovčani svoj identitet velikim dijelom njeguju kroz glazbu, a jedan od pripadnika toga kulturnog kruga je i Vladimir Bakarić, jedan od osnivača i članova poznate vinkovačke rock-grupe The Karambol. Bakarić vinkovačku rock-scenu provlači kroz većinu svojih romana u kojima je barem jedan lik roker „dušom i tijelom“. Navedeno potvrđuje kako su Vinkovci grad rock-kulture i da je rock-kultura identitetsko obilježje njegovih žitelja.

Rad je podijeljen u šest poglavlja. Nakon uvoda slijedi poglavlje *Vladimir Bakarić – život i djelo*, koje se sastoji od pet manjih potpoglavlja: *Životopis*, *Književnost*, *Glazba – the Karambol*, *Urednički rad* i *Kulturalni doprinos – Rock Manifest*. U tim se poglavljima iznose osnovni podaci vezani uz rad i djelo Vladimira Bakarića, a izvor tih podataka bio je sam autor.

Nakon podataka o životu i djelu Vladimira Bakarića slijedi poglavlje *Etimoni književnog i medijskog stvaralaštva Vladimira Bakarića*, koje se sastoji od pet potpoglavlja:

- *Medijski etimoni*,
- *Kulturalni etimoni*,
- *Socioetički etimoni*,

- *Opasna potraga* i
- *Etimoni u pjesmama*.

U potpoglavlju *Medijski etimoni* analiziraju se tragovi glazbe – punk-rocka, kojih je najviše u romanima *Dupinov let*, *Svom snagom*, *Nedovršena duga*, *Za svaki slučaj* i *Iz blata*. Nailazi se i na tragove hip-hopa. Osim glazbe, od medijskih etimona u romanima Vladimira Bakarića zastupljeni su internet i film.

Potpoglavlje *Kulturalni etimoni* analizira društveno naslijeđe Vinkovaca, ali i cijele Hrvatske, koje je predstavljeno kroz folklornu manifestaciju Vinkovačkih jeseni kao jednog od prepoznatljivih simbola grada.

U romanima su zastupljeni i socioetički etimoni koje analizira istoimeno potpoglavlje. U tom se dijelu rad bavi socioetičkom karakterizacijom likova te kriterijima kojima se ona provodi. Najzastupljeniji su glazba i način odijevanja prema čemu su i podijeljeni u skupine i prostorno determinirani. Socioetička karakterizacija likova provodi se i putem njihova socijalnog statusa određenoga zanimanjem njihovih roditelja.

Ratnom tematikom bavi se potpoglavlje *Opasna potraga*, nazvano po istoimenom Bakarićevu romanu, u kojem glavni likovi djece u jednoj svojoj pustolovini potrage za blagom nailaze na minsko polje. Navedeni roman napisan je kako bi se ukazalo da je kod djece potrebno probuditi svijest kroz svakodnevni odgoj i obrazovanje o brojnim posljedicama Domovinskog rata, koje su još uvijek prisutne.

U potpoglavlju *Etimoni u pjesmama* analizirane su dvije autorove pjesme – *Rijeke* i *Gledam*, jer i jedna i druga kao polazišni etimon imaju motiv grada kao paradigmu velikih sociokulturalnih promjena. U pjesmama se iz glavnih tekstualnih sastavnica – forme, stila, subjekta i teme izvlače etimoni vezani uz grad.

Iza toga slijede *Zaključak*, *Literatura* i *Prilozi*.

2. VLADIMIR BAKARIĆ – ŽIVOT I DJELO¹

2.1. Životopis

Vladimir Bakarić rođen je 2. studenoga 1966. godine u Vinkovcima. Osnovnu školu završio je u Vinkovcima, a srednju u Zagrebu gdje je kasnije i diplomirao na Fakultetu prometnih znanosti. Usporedno se bavi književnošću i glazbom, tako da se njegova djela nalaze i na književnim top-listama knjižnica i na glazbenim top-listama. Svojim djelima čitatelju jasno prenosi ljubav prema rodnom gradu i Slavoniji. Voli mercedese, motocikle, nogomet, Playstation, veliki je navijač Cibalijske, kako kaže sam za sebe – Ultras od glave do pete. Dugo je pisao vrlo čitanu kolumnu *Priče sa zapadne strane* na službenoj web stranici HNK Cibalijske Vinkovci.

Organizator je i humanitarnog festivala *Rock Marinfest* u Vinkovcima, koji okuplja najeminentnija glazbena imena iz Hrvatske i inozemstva.

Član je Društva hrvatskih književnika, Matice hrvatske, Društva književnika za djecu i mlade – kluba prvih pisaca i Društva hrvatskih skladatelja.

Živi i radi u Vinkovcima.

2.2. Književnost

Vladimir Bakarić piše knjige za djecu i mlade. Dobitnik je nagrade „Mato Lovrak“ za najbolji roman za djecu i mlade u 2006. godini, nagrade Vukovarsko-srijemske županije za izniman doprinos dječjoj književnosti 2007. godine te nagrade *Zlatni grb grada Vinkovaca* za izuzetna ostvarenja na području kulture. Također, zaslužan je za doprinos promoviranju grada Vinkovaca kroz književnost za djecu i mladež 2015. i dobitnik priznanja Općine Velika za njeno promicanje.

Njegova djela karakterizira netendencioznost i pitkost pripovjednog tkiva, vješto fabuliranje, pustolovno-ljubavni zapleti, urbani kolorit i po „dječjoj“ mjeri skrojeni likovi – dječaci i djevojčice na pragu odrastanja, željni pustolovnog i punog života (Pšihistal i Rem, 2009).

¹ Izvor podataka o životu i djelu Vladimira Bakarića sam je autor.

Pripovijetka *Nešto poslije ponoći* uprizorena mu je na kazališnim daskama u produkciji Gradskog kazališta „Joza Ivakić“ Vinkovci (2006.), a svojim kraćim djelima i poezijom uvrštavan je u zbornike Hrvatskog društva književnika za djecu i mlade i brojne druge zbornike. Njegovo je književno stvaralaštvo predstavljeno u *Pregledu hrvatske dječje književnosti* čiji je autor Stjepan Hranjec, a knjiga je izdana 2006. godine.

Knjiga *Zagrebački grafiti – Ekskurzija* odabrana je od strane stručnog ocjenjivačkog suda u fond koji je predstavljao Hrvatsku lijepu knjigu na izložbama *Book Art International* u Frankfurtu i *Best Designed Books All Over The World* u Leipzigu pa je postala dio fonda *German Book and Type Museum*, koji je dio njemačke Nacionalne knjižnice.

Knjige su mu prevedene i objavljene u inozemstvu.

Urednik je brojnih knjiga te biblioteke za djecu i mlade *Grafiti*.

Bibliografija:

1. *Nešto poslije ponoći & Tragom staklene mape* (2004.)
2. *Nedovršena duga* (2005.)
3. *Tajna staklarskog rudnika* (slikovnica) (2005.)
4. *Moji grafiti* (2006.)
5. *Stari grafiti* (2007.)
6. *Tajanstvena vila* (2007.)
7. *Ljubav koja ne može proć'* (2008.)
8. *Opasna potraga* (2009.)
9. *Iz blata* (2010.)
10. *Zagrebački grafiti – Ekskurzija* (2011.)
11. *Svom snagom* (2012.)
12. *Želiš biti ja?* (2013.)
13. *Priče sa zapadne strane* (2014.)
14. *Totem straha* (2015.)
15. *Dupinov let* (2016.)
16. *Za svaki slučaj* (2019.)²

² U knjizi *Rock u Vinkovcima* (2019), čiji je autor Želimir Ž. Ivković, navodi se netočan podatak da je Vladimir Bakarić objavio trinaest knjiga (str. 120).

2.3. Glazba – the Karambol

The Karambol je glazbeni sastav koji je nastao davne 1979. godine u Vinkovcima i prošle jeseni proslavio je četrdeset godina postojanja. Nakon četiri godine rada razilaze se i svatko odlazi svojim putem te sviraju u raznim glazbenim sastavima. Ponovno se okupljaju 2006. godine i otad kontinuirano sviraju. Kroz taj su sastav prošli brojni glazbenici, a današnja postava sastavljena je od onih iskusnih koji su svoj 'zanat pekli' u nekadašnjoj nadaleko poznatoj vinkovačkoj školi rocka, tako da su i sami prošli kroz mnogo vinkovačkih sastava. Današnji the Karambol čine: Vladimir Bakarić – vokal, Miroslav Fuzy – ritam gitara, Krešimir Janošić – solo gitara, Hrvoje Tuček – bubnjevi, Slaven Nuhanović – bas gitara i Mario Dragičević – klavijature. Osim njih članovi su bili: Matija Turda, Marin Pokrovac, Goran Ljaljić, Saša Mezak, Viktor Lukačević, Branimir Štivić, Ivan Došen, Tomas Vidović, Damir Maričić, Domagoj Kunac.³ Objavili su dva EP-a: *Djetinjstvo* i *80-e* te album *Svirepo i brutalno*, 2010., za izdavačku kuću Croatia Records.

Pjesme s albuma su:

1. *'oću Van*
2. *Sve Je Isto*
3. *Djetinjstvo*
4. *Ne Mislim Na Tebe*
5. *Novi Dan*
6. *Vi*
7. *Politika*
8. *Pobuna*
9. *Šta Ako*
10. *Svirepo I Brutalno* Featuring – Shorty
11. *Rijeke*
12. *Noć*

³ U knjizi *Rock u Vinkovcima* (2019.) također stoje pogrešni podaci i o samom the Karambolu. Autor navodi kako su članovi bili Pavao Pap i Jurica Jemrić, što prema riječima Vladimira Bakarića nije točno, a ne navodi se kako je član bio Hrvoje Pavić Hrc (str. 119).

Također, bili su zastupljeni na albumima *Novi zvuk* i *Najbolje rock pjesme* u izdanju Croatia Recordsa. Imali su obostranu suradnju s Daliborom Bartulovićem – Shortyjem u pjesmama *Svirepo i brutalno* i *Ne vjeruj mi*. Iza njih su deseci singlova i spotova objavljenih u vrhunskoj produkciji. Odsvirali su mnogo, što većih, što manjih koncerata a, i dalje neumorno sviraju. U nastajanju su i pjesme za drugi album, a neke od njih su: *Potpuno siguran*, *Cesta*, *Ona nije tu*, *Vatra*, *Zadrži dah*.

Slika 1. Nastup the Karambola na 11. Rock Marinfestu (2018.)

Izvor: privatna zbirka Vladimira Bakarića.

Kristina je pjesma koju je Vladimir Bakarić napisao sa trinaest godina i Karambol ju je svirao u to vrijeme. Odsvirali su je i na *Avetima prošlosti*, kada su se 2006. godine ponovno okupili. Pjesma je snimljena na EP-u *80-te*, koji je objavljen u ograničenom broju primjeraka i ima ga vrlo malo ljudi (izvor navedenih podataka je sam autor).

Kristina

Ona je dijete kolodvora
Mračnih ulica i dosadnih tipova
Zjenice su joj raširene

Ruke izbodene

Guta težak crni kraj

Živi u zabačenom kraju grada
Gdje pošten čovjek ne bi ni zaš'o
Živi u prljavštini među kukcima
Ona je ponosna

Djevojka iz predgrađa

2.4. Urednički rad

Vladimir Bakarić urednik je Biblioteke za djecu i mlade *Grafiti*. Do sada su u njoj objavljene dvadeset i četiri knjige:

1. Robert Mlinarec, Ratko Bjelčić, Vladimir Bakarić, *Moji grafiti* (2006.)
2. Vladimir Bakarić, Ratko Bjelčić, Robert Mlinarec, *Stari grafiti* (2007.)
3. Vladimir Bakarić, *Tajanstvena vila* (2007.)
4. Vladimir Bakarić, *Ljubav koja ne može proć'* (2008.)
5. Stipe Juras, *Gdje odlaze vizionari* (2008.)
6. Marija Renić, *Poljubac na raskrižju* (2008.)
7. Robert Mlinarec, Ratko Bjelčić, Vladimir Bakarić, *Moji grafiti* (dopunjeno izdanje) (2008.)
8. Paula Rem, *Četiri dimenzije pobune* (2009.)
9. Vladimir Bakarić, *Opasna potraga* (2009.)
10. Ratko Bjelčić, *Turbo pametan pas* (2009.)
11. Dalibor Bartulović-Shorty, Vladimir Bakarić, *Iz blata* (2010.)
12. Matej Rupčić, *Plemenita krv* (2010.)
13. Ana Benačić, *Divlji* (2011.)

14. Vladimir Bakarić, *Zagrebački grafiti – Ekskurzija* (2011.)
15. Ana Benačić, *Prokleti predosjećaj* (2012.)
16. Vladimir Bakarić, *Svom snagom* (2012.)
17. Vladimir Bakarić, *Želiš biti ja?* (2013.)
18. Ana Benačić, *Negdje između* (2013.)
19. Ratko Bjelčić, *Zagonetni smotuljak* (2013.)
20. Vladimir Bakarić, *Priče sa zapadne strane* (2014.)
21. Ariana Pavelić, *Provalnik* (2014.)
22. Vladimir Bakarić, *Totem straha* (2015.)
23. Rusmir Agačević-Rus, *Bajke i priče*, (2016.)
24. Vladimir Bakarić, *Dupinov let* (2016.)

Kako je autor vjerni navijač HNK Cibalijske, dobio je priliku da tijekom tri nogometne sezone, 2006./2007., 2009./2010. i 2010./2011. piše i objavljuje kolumne na službenim mrežnim stranicama voljenog kluba. Izlazile su srijedom, a bile su zamišljene tako da se ne prenose samo detalji vezani za utakmice nego da se osluškuju tribina, ulica, grad. Kolumne su 2014. godine, povodom 95. obljetnice Kluba, objavljene kao knjiga pod nazivom *Priče sa za zapadne strane*.

Slika 2. Vladimir Bakarić

Izvor: <https://www.24sata.hr/news/djecji-pisac-o-lektiri-u-skoli-su-mi-ruski-klasici-bili-dosadni-466116> (23.11.2019.)

2.5. Kulturalni doprinos – *Rock Marinfest*

Vladimir Bakarić osnivač je i utemeljitelj *Rock Marinfesta*⁴, međunarodnog humanitarnog rock-festivala, koji se održava od 2008. godine. Održava se u vinkovačkom klubu Vanilla, između Božića i Nove godine, koji prima oko 1500 ljudi i do sada je svake

⁴ Festival je nazvan po Marinu Pokrovcu, jednom od najboljih gitarista u povijesti Vinkovaca koji je svirao s većinom vinkovačkih rock skupina 80-ih godina. Organizator Vladimir Bakarić bio je jako dobar prijatelj s njim. Na žalost Pokrovac je tragično preminuo 1989. godine kao gitarist grupe Majke.

godine odaziv bio toliki da je klub bio popunjen do zadnjeg mjesta. Festival je izuzetno dobro posjećen i medijski praćen tako da je stekao epitet jednog od najboljih festivala u ovim krajevima i najboljeg zimskog festivala.⁵

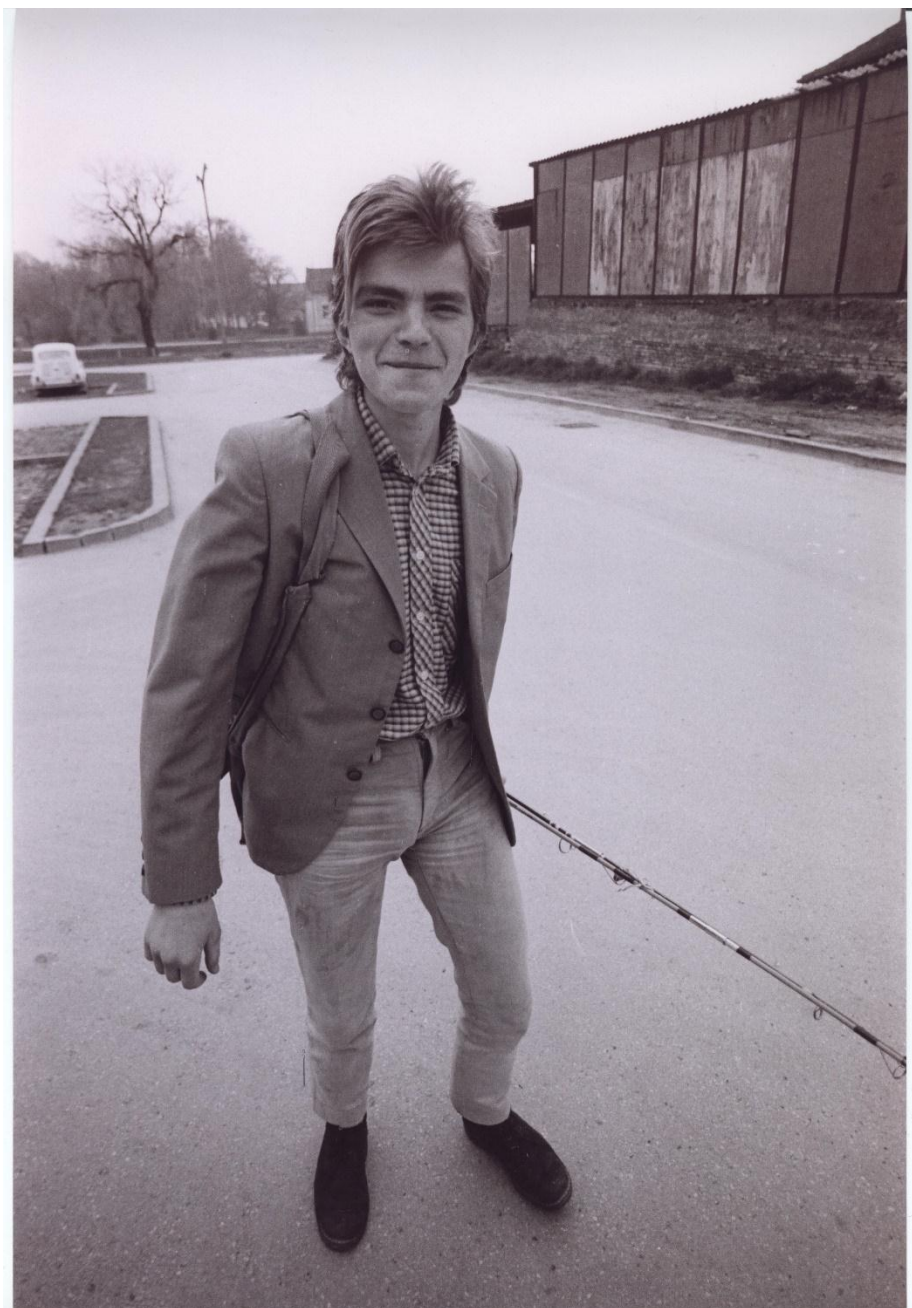
Do sada je na *Rock Marinfestu* nastupio veliki broj glazbenika, a najpoznatiji su: Shorty, Atheist rap, Gustafi, Marko Breclj, TBF, Vatra, Hard time, Zadruga, Six pack, Kawasaki 3P, Hladno pivo, Alogia, Adastra, Kandžija, Cinkuši, Opća opasnost, Elemental, S.A.R.S., Gatuzo, Davorin i Bogovići, Pips chips & videoclips, Zabranjeno pušenje, Silente, Edo Maajka, Brkovi, Let 3, Dječaci, Kojoti, Kandžija i Gole žene i mnogi drugi.

Slika 3. Plakat 1. *Rock Marinfesta* (2008.)

Izvor: privatna zbirka Vladimira Bakarića

⁵ Sav prihod od ulaznica i svega ostalog što prati festival ide u korist udruge osoba s invaliditetom Bubamara Vinkovci. Organizatori rješavaju putne troškove, smještaj u hotelu, hranu, piće, backstage te opremu i razglas.

Slika 4. Marin Pokrovac (1965.-1989.)

Izvor: privatna zbirka Vladimira Bakarića

Slika 5. Članak iz *Glasa Slavonije* nakon 2. *Rock Marinfesta* (2009.)

Izvor: privatna zbirka Vladimira Bakarića

Slika 6. Najava za 12. *Rock Marinfest* (2019.)

Izvor: privatna zbirka Vladimira Bakarića

3. ETIMONI KNJIŽEVNOG I MEDIJSKOG STVARALAŠTVA VLADIMIRA BAKARIĆA

Svako književno djelo jedna je cjelina u čijem je središtu smješten duh njegovog tvorca, koji predstavlja princip unutarnje kohezije djela, odnosno „duhovni etimon“ djela. To je ustvari zajednički nazivnik svih pojedinosti koje jedno djelo izgrađuje, a svaka ta pojednost ima svoju etimologiju koja ju motivira i objašnjava. U cjelini djela je svaki taj detalj motiviran istim duhovnim etimonom tako da svaki može omogućiti da prodremo u središte djela, do kojega se može prodrijeti bez obzira s koje mu strane prišli i bez obzira kojom sastavnicom počeli interpretaciju (Lešić: 1979: 200-203).

Ti duhovni etimoni ključna su polazišta u interpretaciji jednog umjetničkog djela, a u romanima Vladimira Bakarića to su medijski, kulturalni i socioetički etimoni. Najviše je zastupljen medijski etimon glazbe – punk-rock, koji se javlja u pet romana. Osim glazbe, zastupljeni su Internet i film, oni autoru služe za usporedbu i lakše dočaravanje situacija u kojima se njegovi likovi u romanima nađu. U nekim se romanima spominju i kulturalna i umjetnička događanja, a velika je i zastupljenost socioetičkih etimona. Glavni likovi romana predstavljeni su kroz svoj socijalni status, opisuju se njihove obitelji, gdje se posebno naglašava kakvim se poslom bave njihovi roditelji. Isto tako, likovi su predstavljeni prema tome kakvu glazbu slušaju, kako se oblače i na kakvim se mjestima u gradu okupljaju.

3.1. Medijski etimoni

U romanima Vladimira Bakarića *Nedovršena duga*, *Dupinov let*, *Za svaki slučaj*, *Svom snagom* i *Iz blata* najzastupljeniji je etimon glazba i sve je sagledano kroz prizmu glazbe. Najviše je tragova punk-rocka, kao vrste rock-glazbe. Termin rock-glazbe, kako piše Šuvaković, odnosi se na eklektični žanr popularne glazbe koji je nastao uvođenjem rhythm&blues i country glazbe u popularnu muziku 50-ih godina. To je alternativna i subverzivna praksa usmjerena na provokaciju, kritiku, destrukciju i dekonstrukcije stabilnih kulturalnih i edukativnih vrijednosti popularne i masovne kulture visokog modernizma 50-ih i 60-ih godina. Termin rock uključuje i pojave kao što su alternativni rock, punk, novi val, tehno muzika itd. (Šuvaković, 2005: 551).

Nadalje, veli Šuvaković kako se krajem 60-ih i početkom 70-ih rock-glazba razvija u brojne podžanrove, a jedan od njih je punk-rock, glazbeni stil/žanr čija je glazba brza, agresivna i glasna, a u početku je bila zasnovana na dominaciji živog izvođenja. Osnovna odrednica ovog glazbenog izraza bila je cinička iskrenost, tekstovi su bili puni kolažnog karaktera, s naglašenim provokativnim političkim, seksualnim ili svakodnevnim sloganima. Pojavio se u Velikoj Britaniji i SAD-u predvođen glazbenim sastavima The Ramones, The Clash i Sex Pistols (Šuvaković, 2005:525).

Osim njega, u jednom se romanu piše o hip-hopu, to je glazbeni žanr nastao iz hip-hop pokreta, a njegova četiri osnovna elementa su MC-ing⁶, DJ-ing, breakdance i grafiti.

Radnja svih tih romana smještena je u Vinkovce, iako se u dva romana jedan dio radnje odvija u Zagrebu (*Za svaki slučaj* i *Svom snagom*), rodni grad samog autora, koji su poznati kao jedna od kolijevki rock-glazbe i koji su dali mnoštvo popularnih rock-sastava: Majke, The Karambol, Pogreb X, Kojoti, The Užas, Milky Way, Neću žvake 'oću kusur, Punčke, Nepopravljivi i mnogi drugi. Autor vinkovačku rock-scenu provlači kroz većinu svojih romana i tako potvrđuje kako su Vinkovci velikim dijelom grad rocka i kako je rock-kultura sastavni dio identiteta svakog stanovnika Vinkovaca.

Nedovršena duga

Nedovršena duga roman je o dvojici prijatelja, Vinkovčana, srednjoškolaca, Antunu i Dinku, koji maštaju u osnivanju vlastitog banda, a nazvali bi ga Holiday. Oni su sebe pronašli u rock-glazbi kroz koju grade svoj identitet. Autor u romanu navodi brojne vinkovačke sastave, ali i one s drugih područja, pa i strane, u čijoj glazbi glavni likovi uživaju i koja je dio njihove svakodnevice.

Glavni likovi romana uživaju u pjesmama poznatih punk-rock sastava, kao što su The Ramones, The Clash, Sex Pistolsi, NY Dolls, MC5, Sham 69. The Ramones (SAD), Sex Pistols i The Clash (Velika Britanija) smatraju se najutjecajnijim sastavima punk-scene koji su definirali zvuk i stav 1970-ih. Spominju se i brojni domaći rock-sastavi od kojih neki još uvijek sviraju: The Karambol, Film, Haustor, Prljavo Kazalište, Električni orgazam, Idoli, Razlagači, Pogreb X, The Užas. U romanu se također opisuju odlasci glavnih likova na

⁶ "MC" znači "majstor ceremonije", jer kada se hip-hop počeo razvijati, takozvani "MC" je bila osoba koja je na zabavama uzela mikrofon i slažući rime zabavljala okolno društvo. (<http://hip-hop.hr/nastanak-dj-mc-ja/>, 23. studenoga 2019.)

koncerte koji se održavaju u njihovom gradu, to su koncert sastava Razlagači (prvog banda Gorana Bareta na prijelazu iz 70-ih u 80-e godine iz kojega kasnije nastaje rock-grupa Majke) i sastava Pogreb X (jedan od članova banda bio je Ivica Čuljak, poznat kao Satan Panonski) u Omladinskom:

Žestoki ritam i velika buka ispune prostoriju, a oni najžešći u prvim redovima zaplešu Pogo, tako da se cijela sala tresla. Glazba pokrene sve i svi se uhvate kako se njišu... (Bakarić, 2005:42).

Opisuje se i koncert rock-grupa The Karambol i The Užas:

Čak su u međuvremenu bili i odlični koncerti njihovih prijatelja iz The Karambola i još nekih bandova, i grupe The Užas, još jedne od lokalnih atrakcija toga vremena (Bakarić, 2005:85).

U romanu se spominje i odlazak u Zagreb na koncert grupe *Film* s čijim se članovima Antun, Dinko i Marina upoznaju:

Završili su u Kulušiću na koncertu grupe Film. Tamo ih je Klaus upoznao sa raznim poznatim facama, pa su čak i upoznali članove grupe poslije koncerta i još neke bandove kojima također nisu zapamtili imena (Bakarić, 2005:97).

Svi navedeni etimoni glazbe upućuju na to kako su u romanu *Nedovršena duga* život i svakodnevice glavnih likova, Antuna, Dinka i Marine, sagledani iz prizme glazbe. Glazba je ta kroz koju oni grade svoj identitet i koja je sastavni dio njihove svakodnevice. Ona ih ispunjava i njihovom životu daje smisao, a u poznatim glazbenicima oni vide svoje uzore koje žele slijediti.

Dupinov let

Dupinov let roman je o nasilju među djecom koji poručuje kako se ono može zaustaviti samo nenasiljem. Gimnazijalka Ivana piše svoj blog pod nazivom Dupinov let po pjesmi omiljenog banda Six Packa, srpskog punk-rock-sastava, preko kojeg poručuje da ako vjerujete u svoje snove, oni će se i ostvariti. Kao i likovi romana *Nedovršena duga*, Ivana isto sluša sastave The Ramons i The Clash, jedne od najistaknutijih sastava punk-rock-scene. Od stranih glazbenika u romanu se još spominje i Nick Cave, australski rock-glazbenik i njegova pjesma *Ship song*, koja Ivanu svaki puta kada ju čuje, podsjeti na njezinu najbolju prijateljicu Miju:

Odjednom Ivana ustane naglo i ode do linije te zamijeni CD. Stavila je Cavea i baš je željela čuti Ship song. Ni sama nije znala zašto, ali ta ju je pjesma uvijek podsjećala na Miju (Bakarić, 2016:15).

Od domaćih sastava spominju se The Karambol, Neću žvake 'oću kusur, Pogreb X, Septica, Monstrum, Punčke i poznati vinkovački ulični svirač Tvrtko. Punčke su prvi ženski band u povijesti Vinkovaca, osnovan 2007. godine, koji ove godine prestaje sa svojim radom jer se jedna članica seli u Australiju. U romanu band čine Lucija, Ruby, Nina, Ema, Iva i Lea, a zadnja postava banda sastoji se od tri člana, to su Lucija, Anja i Goran. U ovom se romanu još spominje i Đorđe Balašević, srpski rock-glazbenik, s pjesmom *Jednom su sadili lipu*, koja Ivanu podsjeća na djetinjstvo:

Možda joj je Lipa baš zato i bila jedna od najdražih pjesama. Uvijek kada bi je čula, neodoljivo bi je podsjećala na djetinjstvo (Bakarić, 2016:24).

Isto tako u romanu *Dupinov let* sve je podređeno glazbi i sve se gleda kroz prizmu glazbe. Glavna junakinja Ivana u stihovima svojih omiljenih pjesama pronalazi inspiraciju za pisanje bloga, putem kojega poručuje kako je samo potrebno dovoljno čvrsto vjerovati u ono što želiš i sve ti se može ostvariti.

Svom snagom

Svom snagom je roman o trojici mladih Vinkovčana, pripadnika rock-scene, koji su okupljeni u sastavu pod imenom Holiday po pjesmi grupe Sex Pistols. Njihovu su glazbu u početku slušali zajedno s glazbom Ramonesa i Clasha, poznatih rock-sastava. S vremenom se upoznaju i s glazbom drugih punk-rock-bandova, kao što su Sham, Jam, Vibrators, New York Dolls, Velvet, Blondie i tako dolaze na ideju kako bi im u bandu trebao i ženski vokal:

U međuvremenu smo, osim 'Pistolsa', 'Ramonesa' i 'Clasha' otkrivali i neke druge bandove, kao 'Sham', 'Jam', 'Vibrators', 'Stranglers', ali i 'Stooges', 'New York Dolls', 'Velvet', i mnogi drugi. Jedan od meni omiljenih bandova je 'Blondie'. Strašno mi se sviđa ta žestina i snaga u kombinaciji sa ženskim vokalom (Bakarić, 2012:80).

Članovi benda Filip, Dražen, Vjeko i Maja odlaze u Zagreb na svoj prvi veliki nastup. Filip je pobornik novog vala, koji 80-ih hara cijelom državom, a pokretači su mu grupe Film i Idoli, na čijem je zajedničkom koncertu bio za vrijeme jednog ljetovanja u Opatiji. U djetinjstvu je slušao sastave Abba, Bee Gees, Boney M, Deep Purple, Bad

Company, Boston, poznate strane pop i hard rock-sastave, a sada su mu najdraže grupe Termiti, Paraf i Pankrti, najveći predstavnici novog vala, odnosno punka. Od hrvatskih predstavnika tog razdoblja u romanu se još spominju grupe Parni valjak, Prljavo kazalište, Bijelo dugme i Azra:

Gledao sam 'Kazalište', 'Valjak', 'Orgazam', 'Film', 'Haustor', sve to u Omladinskom, a bili su i 'Dugme' na 'Lokosima' i, recimo, 'Azra' u dvorištu 'Lisinskog i to je bio prvi i zadnji koncert koji se tamo održao (Bakarić, 2012:97).

I u ovom romanu etimon glazbe glavno je polazište svega ostaloga što se događa u životu glavnih junaka. Oni u poznatim imenima svjetske scene vide uzore koji im predstavljaju ideal kojem teže i daju im motivaciju da ustraju u onome što rade, bez obzira na sve probleme koji ih na tome putu mogu snaći.

Za svaki slučaj

Za svaki slučaj roman je o Janu koji iz Vinkovaca odlazi u Zagreb u srednju školu na dvije godine. Tamo se upoznaje s Ivicom koji je također iz Vinkovaca i Jan mu daje nadimak Roker. Jan se zaljubio u djevojku Marlenu s kojom je proveo cijelo vrijeme svog školovanja u Zagrebu. Sebe smatra pankerom. Glazba mu je jako važan segment života. Svira gitaru, a sluša najutjecajnije sastave punk-scene – Clash, Pistols, Ramonse, Blondie, kao i svi likovi u romanima Vladimira Bakarića. Dok Jan razgovara s Karlom (jednim od učenika koje je upoznao) o glazbi koju slušaju Karlo mu priča o slušaonicama koje se organiziraju u Ksetu, ali Jan nikada nije bio na tako nečemu:

- *Uostalom, baš u srijedu je u Ksetu njihova slušaonica.*

- *Čija?*

- *Siouxi i Creatures.*

- *Da?!*

- *Sjediš, cugaš i cijelo vrijeme puštaju samo to. Neki i plešu. A nekad neko i govori o bendovima između stvari. – odgovori Karlo, shvativši kako Jan nije znao što je to slušaonica* (Bakarić, 2018:95).

Nakon posjeta prvoj slušaonici bio je na još mnogo njih. S Karlom je gledao i velike rock-bendove poput D.O.A.-e, Dorian Gray, Bijelog dugmeta koje nije baš volio, ali je htio vidjeti spektakl u poznatoj zagrebačkoj dvorani, Domu sportova.

Nije iznenađujuća činjenica što glavni junak romana, Jan, glazbu smatra jako važnim segmentom svoga života, ako se uzme u obzir činjenica kako se rodio u Vinkovcima, koji su poznati rock-grad i koji su dali mnogobrojna poznata imena rock-scene, autor samim naglašavanjem etimona glazbe u ovom romanu još više pridonosi veličanju rock-scene Vinkovaca, koji su i njegov rodni grad.

Iz blata

Glavni lik romana je Dinko koji se vraća nakon odsluženog vojnog roka u svoje rodne Vinkovce. Piše hip-hop pjesme, a velika mu je želja snimiti album, ali za to nema novca. U njegovom probuju na scenu veliku je ulogu imao Zoki koji je bio panker, nosio samo crno i veličao Satana Panonskog, pjevača punk-glazbe, koji je bio poznat po svom eskcentričnom odijevanju i mističnom ponašanju. On mu je snimio prvu pjesmu koju su nazvali *Iz blata*. Dinko sluša 2 Paca, Notorious B.I.G.-a, Wu-Tang, Big Punisher, Snoop Doga, poznata imena svjetske hip-hop i rap scene, ali isto tako i hrvatske: Nereda i Stoku, Tram 11 koji su jedan od prvih hip-hop i rap-sastava u Hrvatskoj. Sluša i Bolesnu braću, jednu od najpoznatijih hrvatskih hip-hop skupina:

Pisao je, naravno, pod velikim utjecajem onoga što je slušao u to vrijeme. A bilo je to razdoblje Nereda i Stoke, koji su godinu prije izbacili šokantni album „Spremni za rat“. Dinko je bio van sebe kad ga je poslušao. Oni su neupitno još dalje pomaknuli granice domaćeg hip-hopa (Bartulović i Bakarić, 2010:17).

Hip-hop je za Dinka bio stil života:

A onda je počeo filozofirati kako je hip-hop jedna čitava kultura, koja se sastoji od četiri elementa. MC-inga ili repanja, DJ-inga, crtanja grafita i plesanja ili breakdancinga. No, da bi on tu još u svakom slučaju našao mjesto i za beatboxing. I ne samo to, hip-hop mu je zapravo bio stil života. Način na koji živiš, kako se odijevaš, kako pričaš, hodaš i dišeš. Sve mu je to bio hip-hop (Bartulović i Bakarić, 2010:59).

Njemu je hip-hop sve. On za hip-hop živi i ustraje u svojoj namjeri da snimi album, bez obzira što je svjestan da za to nema mogućnosti. Autor kroz etimon glazbe provlači misao kako se u svemu može uspjeti, ako to što želiš, želiš dovoljno čvrsto.

Dinko se zaljubio u djevojku Miju koja je bila rockerica i slušala je Run DMC, Ramonse, Clash i Stranglers poznata imena rock-sastava. Za svoju majku Dinko smatra kako

je moderna po pitanju glazbe jer sluša rock and roll i to najpoznatije predstavnike te vrste glazbe Bijelo dugme, Rolling Stonese, Tinu Turner, Abbu, Boney M. Nikako mu nije bilo jasno kako su se njegovi roditelji našli. Otac mu sluša samo sevdalinke, pjesme koje karakterizira lagani, spori tempo, melodija s puno ukrasa, koje su nabijene osjećajima, čežnjom i ljubavnim jadima. U romanu se spominju i predstavnici narodne glazbe koju likovi nazivaju 'cajke': Dragana Mirković, Južni vetar, Šaban Šaulić, ali s ironijom:

A di ćeš ovdje kod nas išta pametno čuti, kad svi slušaju Draganu Mirković i Južni vetar? (Bartulović i Bakarić, 2010:59).

Nabrajanjem ostalih etimona glazbe, osim hip-hopa, autor nastoji pokazati kako druge ne treba osuđivati prema vrsti glazbe koju slušaju. Svatko ima svoj ukus i bez obzira na to razlikuje li se taj ukus od našega, s tom osobom se može dobro slagati i pronaći zajednički jezik.

Osim glazbe, u tim se romanima od medijskih etimona spominje još internet i to u romanu *Dupinov let* u kojem glavna junakinja Ivana piše svoj blog online:

Ivana je u svojoj sobi buljila u monitor na kojem je stajala otvorena stranica njezinoga bloga na kojem je redovito pisala postove. Doživljavala ga je kao neku vrstu modernog dnevnika (Bakarić, 2016:10).

U romanima *Svom snagom*, *Za svaki slučaj* i *Iz blata* spominje se film. U romanu *Svom snagom* to je SF film kao reakcija likova na Majinu novu frizuru:

Svi su imali gotovo potpuni isti izraz lica. Bio je to onaj izraz, kao kad glavni lik nekog popularnog američkog SF filma konačno ugleda vanzemaljca, kojeg svi skupa iščekuju devedesetak minuta, dok se on cijelo to vrijeme provlači kroz priču, ali kamere nikako da ga prikažu (Bakarić, 2012:32).

U romanu *Za svaki slučaj* spominju se glumci jer su likovi romana svoja imena dobili po poznatim glumcima:

- *Staroj se kao svidio neki lik iz nekog filma ili serije, nemam pojma. A zvao se Jan.*

- *I po njemu ti dali ime?*

- *Valjda. Tako su mi rekli.*

- *Slovački?*

- *Šta slovački?*

- *Slovački film?!*
- *Ne. Mislím skandinavski* (Bakarić, 2018:19).
- *I imaš zanimljivo ime. – nastavi Marlena kao da se ništa nije dogodilo, za razliku od Jana kojem je ovo što je rekla bila jako velika stvar.*
- *I ti!*
- *Po Marlen Dietrich!*
- *Tati se sviđala?*
- *Ne, mami! – smijala se Marlena: - A ti?*
- *Po nekom skandinavskom glumcu. Valjda!* (Bakarić, 2018:87).

U romanu *Iz blata*, kafić koji Dinko stalno posjećuje podsjeća na vesterne:

I jako mu je glupavo bilo to uređivanje kafića s ogledalima. Čuo je razne teorije, od toga da optički povećavaju prostor, pa onda kao, da se mogu ljudi pogledati, popraviti frizuru i šminku, a njega je to asociralo na one vesterne u kojima su kauboji davali ogledalca Indijancima, a zauzvrat dobivali zlato (Bartulović i Bakarić, 2010:80).

Uporabom tih ostalih medijskih etimona, interneta i filma, autor naglašava kako su likovi romana upoznati i s drugim medijima osim glazbe, jer i ti drugi mediji bitno utječu na njihov život. Jan i Marlena svoja su imena dobili po glumcima, Dinka kafić u kojem provodi većinu svoga vremena podsjeća na mjesta iz vestern filmova, a Ivana se koristi Internetom kako bi na blogu izrazila svoje misli i osjećaje. Ipak, naglasak je na glazbi jer je ona likovima romana smisao života, kroz nju grade svoj identitet, u poznatim imenima glazbenika vide uzore, glazba im služi kao inspiracija i motivacija.

3.2. Kulturalni etimoni

Kulturalni etimoni odnose se na razna umjetnička i kulturalna događanja kao i na neke narodne običaje. U romanima *Dupinov let* i *Iz blata* autor piše o Vinkovačkim jesenima za koje se kaže da su ponosni čuvari hrvatske tradicijske kulture i baštine. Vinkovačke jeseni su tradicionalni folklorni festival osnovan 1966. godine i otad se održavaju svake godine u rujnu.

Vinkovačke jeseni su u grad privukle mnoštvo gostiju koji su se muvali na sve strane. A muvali su se i njihovi domaćini, koji su žurili kako bi sve stigli kupiti i pripremiti na vrijeme za te iste goste (Bakarić, 2016:25).

Lomio se osjeti li se na osušenu konjsku balegu koju je morao snifati svaki put kad bi prošle konjske zaprege na Vinkovačkim jesenima... (Bartulović i Bakarić, 2010:75).

U romanu *Za svaki slučaj* likovi Jan i Ivica, nazvan Roker, prolaze ispred Koncertne dvorane Vatroslava Lisinskog koja je sinonim za vrhunski glazbeni doživljaj. Dogovaraju se kako moraju obavezno otići kada bude Dan dvorane Lisinski u 12. mjesecu:

- *U dvanaestom mjesecu je Dan dvorane Lisinski, to idemo obavezno!*

- *O čemu se radi?*

- *Otvore vrata, ulaz besplatan, na svakom koraku neko svira, klopa, cuga besplatni, hrpa ljudi, di ćeš bolje! (Bakarić, 2018:60).*

Uporabom kulturnih etimona u svojim romanima autor naglašava važnost kulture za svaku zajednicu. Ona predstavlja društvo u cjelini, kako ono misli, osjeća i djeluje. Kultura se odnosi i na znanje, vjeru, moral, običaje.

3.3. Socioetički etimoni

Socioetički etimoni odnose se na ponašanje, vjerovanja i identitet ljudi kao i na njihov moral. Oni pokazuju iz kakve obitelji dolaze glavni likovi romana s posebnim naglaskom na posao kojim se njihovi roditelji bave. Isto nam tako govore i o formama društvenog okupljanja, jer su likovi u romanima grupirani prema tome kakvu glazbu slušaju, kako se odijevaju i svaka ta grupa ima svoje mjesto sastajanja i okupljanja u gradu.

Nedovršena duga

Društvo je u to vrijeme bilo podijeljeno u skupine prema glazbi koju su slušali, načinu na koji su se odijevali i općenito po načinu življenja. Također, svaka je skupina imala svoje mjesto u gradu na kojem su se sastajali kada su se navečer nalazili:

Tako su ispred PIK-a bili stariji dečki, ispred Kvaliteta šminkeri, ispred knjižnice motoristi s „RV“ amblemima na Javama, MZ-ima i ponekim „japancem“, ispred Peka punkeri i glazbenici, kod Foto Korza sportaši, a kod Izboru hipici (Bakarić, 2005:10).

U to vrijeme su svi pripadali nekakvim skupinama koje su bile određivane glazbom koju su slušali, stilom odijevanja i načinom života... Tako su Antun i Dinko pripadali punkerima, jer su voljeli tu glazbu pa se samim tim i odijevali kao njihovi idoli. Bila je i jedna posebna, prilično velika, grupa koju su svi nazivali Novoselci (Bakarić, 2005:12).

Etimonom pripadnosti određenoj skupini autor romana naglašava podjele u društvu koje postoje otkad je i društva i tim podjelama pokazuje kako se na ljude gleda da vrijede onoliko koliko vrijedi skupina u kojoj se u društvu nalaze.

U to vrijeme Vinkovci su bili važno željezničko središte i većina zaposlenih radila je upravo tamo. Tako je i Antunov otac bio zaposlen kao dispečer, a majka mu je radila u poznatoj vinkovačkoj kožari Đuro Salaj. Bili su sa svima dobri, a sa susjedima, koji su isto kao i Antunov otac radili na željeznici, djelili su i dobro i zlo:

Otac Stjepan radio je kao dispečer i to zanimanje Antunu nikada nije bilo jasno, ali ga je shvaćao kao „željeznički kontrolni toranj“, a majka Ankica šivala je kožu u poznatoj vinkovačkoj kožari Đuro Salaj (Bakarić, 2005:6).

Marina je bila jedna od najpopularnijih cura u gradu i pripadala je gradskoj eliti. Otac joj je bio direktor, a majka profesorica. Stanovali su na Kanovcima i jedini u gradu imali bazen:

Marinin tata je bio nekakav direktor, a mama profesorica. Živjeli su u prekrasnoj kući na Kanovcima, elitnom naselju Vinkovaca, gdje su kuće gradili svi oni koji su nešto značili u gradu, ili su mislili da nešto znače. Jedini su u gradu imali bazen u dvorištu, što je u to vrijeme bila senzacija koja se prepričavala mjesecima (Bakarić, 2005:31).

Naglašavanjem etimona radnog mjesta roditelja glavnih likova, autor ističe kako u svakom društvu postoji dio ljudi koji se naziva elita i kao takvi nalaze se na istaknutom ili iznadprosječnom mjestu u društvu i time imaju svoje privilegije i povlastice.

Dupinov let

Davor, s kojim je Ivana u početku bila na ratnoj nozi, poznati je lokalni šminker i cijelo njegovo društvo označeno je kao šminkersko:

Tada Ivana podigne pogled i skuži Davora i njegove dripce. Bili su to lokalni šminkeri koji su se furali na markice i mislili kako su najbolji frajeri u gradu (Bakarić, 2016:8).

Ovdje autor etimonom pripadnosti, u ovom slučaju pripadnosti šminkerima, nastoji pokazati kako ne znači da su osobe onakve kakvima se predstavljaju vanjskim izgledom. Upravo kod Davora, o kojem je Ivana na početku imala loše mišljenje i nije joj bio nimalo drag, izađe na vidjelo kako ustvari nije loša osoba, dok je Ivan, u kojeg je bila zaljubljena i kojeg je idealizirala, upravo onaj koji povrijedi njezine osjećaje.

Svom snagom

Filipov otac radio je na željeznici, kao i većina Vinkovčana u to vrijeme, a majka mu je bila domaćica. Otac je stalno naglašavao kako ih željeznica hrani, a znalo mu se nekada i „omaknuti“ pa bi zaglavio s društvom s posla i tada je bio posebno neugodan:

Željeznica ih je hranila, često mu je puta znao reći otac. I ne samo njemu, nego i njegovoj majci, i mlađem bratu. Ponekad bi mu to znalo zasmetati jer je pretpostavljao kako se tada osjećala mama, obzirom da je ona bila domaćica i nije donosila lov u kuću, ali je zato rintala po cijele dane, a tata kao da nije shvaćao koliko zapravo ima posla i koliko je njena odgovornost u obitelji velika (Bakarić, 2012:5-6).

Vjekin tata imao je posao zbog kojeg je često odlazio na službena putovanja s kojih je svome sinu donosio puno stvari koje se u to vrijeme nisu mogle kupiti u Vinkovcima, što je kod Filipa, ali i ostalih izazivalo ljubomoru:

Doduše, bilo je nešto takve robe i u 'Sportu', trgovini u samom centru, ali ni tamo nije bilo ničeg sličnog ovome što je Vjeko imao. Vjeki je njegovu donio tata, s jednog od službenih putovanja na koja je, zbog prirode posla, često odlazio. I ne samo nju, donosio je štošta što se u to vrijeme ovdje nije moglo kupiti (Bakarić, 2012:16).

Dražen je živio s roditeljima i mlađom sestrom na Lapovcima, novom dijelu Vinkovaca, a tamo su stan dobili od firme u kojoj je njegov otac bio zaposlen:

Bio je to novi dio Vinkovaca, koji je još uvijek bio u izgradnji, i tamo je bila premija dobiti stan, jer se radilo o novogradnji. Njegov tata je imao sreću dobiti jedan od tih stanova na korištenje od firme u kojoj je radio (Bakarić, 2012:21).

I u ovom romanu autor ističe posao kojim se bave roditelji glavnih junaka priče, koji im pruža određene povlastice i privilegije u kojima uživaju i zbog kojih dobro žive.

Kada su Filip i Vjeko tražili bubnjara za band, prvo su htjeli nekoga iz svog razreda, ali im nitko nije odgovarao jer:

Vrtili smo sva moguća imena iz razreda, raspravljali 'ko je kakav, 'ko sluša kakav mjuz, 'ko bi mog'o biti adekvatan i nekako smo svakom pronašli neku manu. Ili je bio štreber, ili previše bitanga, ili nije bio u našoj šprehi, ili je slušao bezveznu glazbu, uglavnom, taj nas dan ništa nije išlo (Bakarić, 2012:56).

I mjesta za izlaske u gradu bila su socioetičke i kulturalne determinante pa su hipici išli u pizzeriju 'Izo', a Filip i dečki su smatrali kako punkerima tamo nije mjesto.

Za svaki slučaj

Janov tata radio je na željeznici na nekoj „visokoj“ funkciji što je za sobom vuklo određene dužnosti koje su mu pružale lagodan život. Međutim, s druge strane, morao je paziti što radi pa tako nije smio krizmati sina jer se to smatralo neprikladnim za osobe na „visokim“ pozicijama:

Shvatio je kako u to doba i nije baš bilo dobro krizmati sina ako si na nekoj „visokoj funkciji“. A njegov je stari baš u to doba valjda i bio na nekoj „visokoj funkciji“ na željeznici (Bakarić, 2018:9).

Kada se Jan upoznao s Kubicom, odmah je zamijetio njegove cipele, koje je smatrao šminkerskima, a on i njegovo društvo uvijek su bili u tenisicama:

Bile su to one, njemu šminkerske, tvrda potplata koji je odzvanjao, dok su njegovi prijatelji i on uvijek bili u tenisicama čiji se gumeni potplati nikad nisu čuli (Bakarić, 2018:11).

Kubica Jana smatra pankerom zbog njegovog izgleda i načina oblačenja, a on je ustvari rocker i svira gitaru:

- Jesi ti neki panker?

- Ne, zašto?

- Pa ono, jež-frizura, kožnjak, uske rifle, visoke bijele patike... (Bakarić, 2018:21).

Kao i u romanu *Nedovršena duga*, tako i ovdje svako društvo ima svoje mjesto u gradu, Janovo je bilo ispred „Peka“, a Rokerovo ispred knjižnice gdje stoje motoristi. Autor toj pripadnosti kao i u svim svojim romanima, naglašava podjele u društvu koje su prisutne uvijek i svugdje.

Iz blata

Dinko je stanovao u malom radničko-industrijskom naselju za koje je smatrao da ga ni poštari ne može naći:

Kvart u kojem je živio, bilo je malo, radničko-industrijsko naselje, smješteno uz bučnu, prljavu ciglanu u kojoj su gotovo svi odande robovali. Zvalo se Diljevo naselje. Dilj. Tu su bile dugačke kuće. Po četiri stana, sa baščama, šupama, pušnicama i svinjcima..... Uglavnom, Dinko je o naselju razmišljao kao o šupku Vinkovaca, jer ih nije mogao naći ni poštari, a kamoli policija (Bartulović i Bakarić, 2011:10).

Nitko nije vjerovao u njega i njegov uspjeh jer su mu roditelji bili obični šljakeri i odlučio je kako će sve njih svojim uspjehom natjerati da progutaju svoje vlastite riječi:

A svima onima koji su mu kroz život govorili da je nitko, ništa i najobičnija nula, samo zato jer su mu roditelji bili šljakeri.... (Bartulović i Bakarić, 2011:15).

U ovom romanu autor kroz societički etimon nastoji pokazati čitatelju kako nije važno iz kakve sredine potječeš ili čime ti se roditelji bave, jer ako imaš dovoljno jaku želju i volju da tvoji snovi postanu stvarnost to se može dogoditi, potrebno je samo imati čvrstu vjeru u sebe i svoje snove.

3.4. Opasna potraga

Opasna potraga pustolovni je roman koji prati tipičan život današnje djece, prepun izazova, iskušenja i mašte. Grupa dječaka Domagoj, Filip, Ivan, Petar i Marko i djevojčica Nika, Lara, Lana i Ena dolaze u posjed „tajnih dokumenata“ te kreću u avanturu života. Sve je super dok u šumi ne ugledaju ploču s natpisom MINE.

Bila je to bijela četvrtasta ploča na kojoj je bio crveni rub, a u samom vrhu crveni trokut okrenut naopačke, na kojem je bila lubanja i dvije prekrižene kosti.

Unutar tog trokuta je pisalo bijelim slovima 'MINE – MINES', a ispod njega crnim velikim štampanim slovima: 'NE PRILAZITE' te još ispod nešto manjim: 'Na ovom području je velika opasnost od mina' (Bakarić, 2009:93).

Uklapanjem ratnih motiva u svakodnevnu tematiku autor želi naglasiti potrebu za romanima spomenute tematike kako bi djeca i kroz književnost imala uvid u opasnost koja je još uvijek prisutna u dijelovima naše države, a koja je posljedica Domovinskog rata. Radi se o minama što potvrđuje sljedeći citat:

Ratom su naime preorijentirani interesi klape – proza kao replika novoj, prijetećoj dimenziji svakodnevnog realizma koja nameće nužnost dograđivanja tematskog kompleksa dječje književnosti, odrađuje prilagodbu pedagoško/edukacijskog pripovjednog sloja (Rem, 2010:16).

Likovi su u romanu za kaznu morali naučiti sve o minama i o toj opasnosti držati predavanja ostaloj djeci:

U školi su morali naučiti sve o minama, tako da sad drže predavanja ostalim učenicima i svoje, a i ostalih škola u gradu, o opasnostima koje nose mine.

Na tim predavanjima koriste najprovjereniju moguću zaštitu, svima pokazujući ploču koja je njih zadržala i tako im spasila život (Bakarić, 2009:100).

Dodatak:

Trenutno je na prostoru Republike Hrvatske 954,5 km² minski sumnjivih površina, što je utvrđeno kao rezultat aktivnosti humanitarnog razminiranja i općih izvada. Minski sumnjive površine obuhvaćaju 12 županija, odnosno 111 gradova i općina koje su zagađene minama i neeksplozivnim ubojitim sredstvima. Pretpostavlja se da su minsko sumnjive površine zagađene sa 110.000 mina.

Minsko sumnjivi prostor zagađen je i velikim brojem neeksplozivnih ubojitih sredstava, posebno u područjima borbenih djelovanja tijekom Domovinskog rata.

Sukladno Zakonu o humanitarnom razminiranju, minsko sumnjive površine su kategorizirane u površine za razminiranje i pretraživanje. Za razminiranje je predviđeno 25%, a za pretraživanje 75% takvih površina. Cjelokupni minsko sumnjivi prostor na teritoriju Republike Hrvatske obilježen je sa 15.000 oznaka upozorenja na minsku opasnost.

*Hrvatski centar za razminiranje, Ante Kovačića 10, 44000 Sisak
Tel. +385 44 554 151, Fax. +385 44 554 142, e-mail: hcr@hcr.hr*

UPOZORENJE: Strogo se pridržavajte uputa i poštujujte oznake Hrvatskog centra za razminiranje, jer će se samo na taj način spasiti mnogi životi. Na žalost, na prostorima koji su bili izloženi ratnim djelovanjima, rat još uvijek nije u potpunosti završio i njegove posljedice će se osjećati sve dok i jedna jedina mina ostane neuništena.

Slika. 7. Dodatak na kraju knjige *Opasna potraga* (Bakarić, 2009:102)

3.5. Etimoni u pjesmama

Pjesme *Rijeke* i *Gledam* odabrane su za analizu u sklopu ovoga rada jer i jedna i druga sadrže motiv grada i nedoumicu lirskog subjekta treba li ostanu u rodnome gradu ili otići. Međutim, ipak shvaća kako svemu treba dati drugu priliku i potruditi se neke stvari promijeniti jer uvijek postoji nada u bolje sutra.

3.5.1. *rijeke*

poželi me, poželi sve
nove rijeke nove ljude uvijek donose
i uvijek sve isto, mirno je
ovaj grad već polako odumire

i onda reci da li isto je ono što rijeka donosi
ili je potpuno drugačije od onoga što odnosi

samo hodaj i ne okreći se
nove zore, ljepše svanut jednom morat će
i samo hodaj i zaboravi sve
ovo blato, zimu, kišu i godine

jer ja vodim te, vodim te,
vodim te iz grada koji skuplja oblake

(vladimir bakarić, 1989.)⁷

Kao glavni etimon pjesme *rijeke* može se izdvojiti socioetički etimon, odnosno pripadnost lirskog subjekta gradu. On se pita pripada li uopće svome gradu i treba li ostati u njemu ili odustati od života u svome rodnom mjestu. No, dolazi do spoznaje kako postoji bolje sutra i nada u to bolje sutra te kako se vrijedi potruditi i sve loše stvari ostaviti iza sebe. Upravo to loše autor predstavlja kroz motive blata, zime i kiše. Navedeno potvrđuju i riječi u knjigama *Panonizam hrvatskoga pjesništva I* i *Panonizam hrvatskoga pjesništva II*, koje donose studiju i panoramski korpus panonističkoga pjesničkog pisma, a uz svaki je tekst i analitičko-interpretacijska bilješka:

⁷ Književna revija br. 4, 2009., *Pannonia calling*, str. 19.

U neobičnim i recitativnim odnosima običnosti, tekst Vladimira Bakarića bira odnos spram prostornog pitanja ostati, odustati ili ritmično rezolutno melankolizirati. Biti Bosutom ili ne (Jukić i Rem, 2012: 326).

Organska blizina šokaštva razmjerom je spram kojeg Grad dijalogizira, ali i polilogizira jer je, uz punkrock ili crossover te šokaštvo, i glumstvenost njegov izrazit povijesni talent. Negacija zavičajnosti kroz topose blata, zime i kiše preduvjet je realizacije odnosa subjekta i Drugog (Jukić i Rem, 2014: 304).

Pjesma je strofična, ima četiri strofe od toga su dvije katrene, a dva su distiha. Druga i četvrta strofa su distisi, kraće su u odnosu na prvu i treću, koje su katrene i mogu se shvatiti kao zaključak misli koje proganjaju lirski subjekt. On se pita treba li ostati u svome gradu u kojem je sve stalo ili otići iz njega. Formom pjesme naglašena je i sama tema pjesme, a može se okarakterizirati kao misaono-refleksivna pjesma u kojoj sam naslov simbolizira prolaznost. Rijeke teku kao što i život prolazi, ali postoji nada u bolje sutra i upravo je ta optimistična spoznaja lirskog subjekta posebno naglašena u drugom stihu asonancom otvorenog vokala e: *nove rijeke nove ljude uvijek donose....* Loše stvari u pjesmi su naglašene motivima *blato, zima i kiša*. U trećoj strofi javlja se apelativna funkcija: *i samo hodaj i zaboravi sve*, lirski subjekt obraća se voljenoj osobi s obećanjem kako će biti bolje, što se naglašava sintagmom *vodim te* u četvrtoj strofi. Pjesma je pisana slobodnim stihom, bez rime i bez interpunkcije. Naslov i stihovi započinju malim početnim slovom, što je znak kako se misao nastavlja iz prethodne strofe. Nadalje, u drugoj strofi nailazi se na opkoračenje, misao se prebacuje u novi stih kako bi se posebno istaknula, čime do izražaja dolazi stanje nedoumice naglašeno pravopisno neoznačenim retoričkim pitanjima.

3.5.2. *gledam*

gledao sam sivo jutro
kako kruži nad gradom
sanjao sam miris bijega
a ostao tamo

tamo gdje sjećanja
brzo prolaze
tamo gdje vrijeme
ne ide

ja gledam ovo jutro
oko mene ljude sve
crne noći
i sivi dan
prljave ulice
i usnuli grad
a želio bih da sam
daleko negdje sad

(vladimir bakarić, damir maričić, 1985.)⁸

Kao glavni etimon pjesme *gledam* može se izdvojiti želja lirskog subjekta za promjenom stanja koje vlada u gradu. Iako je sve puno tuge i melankolije, a lirski subjekt sanja o odlasku i bijegu, promjena ostaje samo u žudnji koja je kontrastna subjektovu nečinjenju.

Pjesma je strofična, ima tri strofe, dvije katrene i jednu oktavu. Naslov pjesme može se shvatiti kao kritika društva, odnosno kritika pasivnosti kao jedine replike neprihvatljivim

⁸ Književna revija br. 4, 2009., *Pannonia calling*, str. 9.

okolnostima. Lirski subjekt ima veliku želju za promjenom tog stanja koje je još dodatno naglašeno sintagmama *sivo jutro, crne noći, sivi dan, prljave ulice, usnuli grad*. Posebno je to stanje naglašeno i stihovima: *tamo gdje vrijeme ne ide*. Tema pjesme je tuga i nesreća što se također naglašava crnom bojom koja se pojavljuje u pjesmi. Ona je, osim toga, i simbol smrti, nečega tajanstvenoga, mističnog, zagonetnog, to je boja koja predstavlja odsutnost osvjetljenja. Od boja se još pojavljuje i siva koja predstavlja neku vrstu ravnoteže između praznine i punine, melankoliju, naglašenu potrebu za promjenom okoline i nezainteresiranost. Pisana je slobodnim stihom, bez rime i bez interpunkcije. Interpunkcija je shvatljiva kao pauza u iskazivanju i razmišljanju pa taj izostanak još više naglašava želju lirskog subjekta za promjenom stanja koje vlada u gradu. Cijela je pjesma jedno veliko opkoračenje, riječi se redovito prebacuju iz jednog stiha u drugi i na taj način se pojačava emocionalna napetost, a to je još više naglašeno time što naslov i stihovi počinju malim početnim slovom.

4. ZAKLJUČAK

Svako književno djelo jedna je cjelina koju izgrađuju pojedinosti, a sve te pojedinosti motivirane su istim duhovnim etimonom koji je ključno polazište u interpretaciji jednog umjetničkog djela. Vladimir Bakarić rođeni je Vinkovčanin, a kako su Vinkovci jedna od kolijevki rock-glazbe tako je i u njegovim romanima najzastupljeniji upravo etimon glazbe, i to punk-rocka. On vinkovačku rock-scenu provlači kroz većinu svojih romana i sve je sagledano iz prizme glazbe, glazba je likovima romana smisao i stil života, kroz nju grade svoj identitet, a u poznatim imenima vide uzore koji su im inspiracija, motivacija i ideal kojem teže. Njome izražava svoje osjećaje i raspoloženja od najtužnijih do najsretnijih, prema glazbi stiliziraju odijevanje, frizuru, ponašanje i sl.

Važnu ulogu u romanima Vladimira Bakarića imaju i kulturalni etimoni, jer on smatra kako je kultura slika društva u cjelini i kako je važno njegovati i čuvati običaje i tradiciju.

Tu su i socioetički etimoni kojima su likovi u romanima podijeljeni u društvene krugove prema glazbi koju slušaju i prema načinu na koji se odijevaju. Socioetički etimoni prikazani su i kroz socijalni status likova romana, najviše kroz posao koji im obavljaju roditelji, jer dobro radno mjesto sa sobom nosi određene privilegije i povlastice, što omogućuje dobar život. S druge strane ima i likova čiji su roditelji, kako ih autor naziva, *obični šljakeri* i u njih nitko ne vjeruje pa nema nade kako će u životu nešto postići, što im daje dodatnu motivaciju da dokažu suprotno.

Pjesme *Gledam* i *Rijeke* kao polazišni etimon imaju motiv grada u kojemu se ništa ne događa, sve je sivo, monotono, a lirski je subjekt rastrzan između žudnje za odlaskom i pasivnog prepuštanja ostanku. Tekst, u široj interpretacijskoj slici, komentira odumiranje sadržaja koji čine urbanu kulturu, otvarajući pitanja o razlozima takvih promjena i o novim konceptima urbaniteta.

5. LITERATURA

Izvori:

1. Bakarić, Vladimir. 2005. *Nedovršena duga*. Nova knjiga Rast. Zagreb.
2. Bakarić, Vladimir. 2009. *Opasna potraga*. Ogranak Matice hrvatske u Vinkovcima. Vinkovci.
3. Bakarić, Vladimir. 2012. *Svom snagom*. Ogranak Matice hrvatske u Vinkovcima. Vinkovci.
4. Bakarić, Vladimir. 2016. *Dupinov let*. Ogranak Matice hrvatske u Vinkovcima. Vinkovci.
5. Bakarić, Vladimir, 2018. *Za svaki slučaj*. Ogranak Matice hrvatske u Vinkovcima. Vinkovci.
6. Bakarić, Vladimir i Bartulović, Dalibor. 2010. *Iz blata*. Ogranak Matice hrvatske u Vinkovcima. Vinkovci.
7. *Poetski fiš paprikaš. Bez soma, šarana, štuke i klena, s bezmesnom primjesom velike bijesne psine (Carcharodon Carchanias)*. Zbornik poetskih radova pisaca za djecu i mlade. 2009. Hrvatsko društvo književnika za djecu i mlade. Zagreb.
8. Rem, Goran i Jukić, Sanja. 2009. *Panonia calling*. Ogranak Matice hrvatske Osijek. Osijek.

Stručna literatura:

1. Hranjec, Stjepan. 2006. *Pregled hrvatske dječje književnosti*. Školska knjiga. Zagreb.
2. Ivković, Želimir, Ž. 2019. *Rock u Vinkovcima*. Ogranak Matice hrvatske u Vinkovcima. Vinkovci.
3. Jukić, Sanja i Rem, Goran. 2012. *Panonizam hrvatskog pjesništva I. Studij Slava Panonije, uvod u teoriju stila, s intermedijalnom studijom Vlastimira Kusika*. Filozofski fakultet Univerziteta Eötvösa Loranda u Budimpešti, Ogranak Društva hrvatskih književnika slavonskobaranjskosirjemski, Osijek, Filozofski fakultet Osijek. Budimpešta/Osijek.
4. Jukić, Sanja i Rem, Goran. 2014. *Panonizam hrvatskog pjesništva II. Od Janusa Pannoniusa do Satana Panonskog, panorama poetskih tekstova*. Filozofski fakultet Univerziteta Eötvösa Loranda u Budimpešti, Ogranak Društva hrvatskih književnika slavonskobaranjskosirjemski, Osijek, Filozofski fakultet Osijek. Budimpešta/Osijek.

5. Pšihistal, Ružica i Rem, Goran. 2009. *Vinkovačka književna povjesnica*. Ogranak Matice hrvatske u Vinkovcima. Vinkovci.
6. Rem, Goran. 2010. *Poetika buke*. „Privlačica“ d.o.o. Vinkovci.
7. Šuvaković, Miško. 2005. *Pojmovnik suvremene umjetnosti*. Horetzky; Ghent: Vlees & Beton. Zagreb.
8. *Vinkovci, monografija*. 2010. Ogranak Matice hrvatske u Vinkovcima. Vinkovci.

Mrežna mjesta:

1. <https://www.24sata.hr/news/djecji-pisac-o-lektiri-u-skoli-su-mi-ruski-klasici-bili-dosadni-466116> (pristupljeno 23. studenoga 2019.)
2. <http://hip-hop.hr/nastanak-dj-mc-ja/> (pristupljeno 23. studenoga 2019.)

6. PRILOZI

Slika 1. Nastup the Karambola na <i>11. Rock Marifestu</i> (2018.).....	6
Slika 2. Vladimir Bakarić.....	9
Slika 3. Plakat <i>1. Rock Marifesta</i> (2008.).....	10
Slika 4. Marin Pokrovac (1965.-1989.).....	11
Slika 5. Članak iz <i>Glasa Slavonije</i> nakon <i>2. Rock Marifesta</i> (2009.).....	12
Slika 6. Najava za <i>12. Rock Marifest</i> (2019.).....	12
Slika 7. Dodatak na kraju romana <i>Opasna potraga</i>	26

